ถอดบทเรียน

โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่

ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”

ของนายพงษ์ศักดิ์แก้วทิพย์ หมู่ที่ 7 ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1. เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการโคกหนองนาโมเดล

เดิมพื้นที่ของคุณพงษ์ศักดิ์ แก้วทิพย์ ก่อนเข้าร่วมโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” เป็นพื้นที่ที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพด เมื่อมีโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” เข้ามา บวกกับครัวเรือนของคุณพงษ์ศักดิ์ แก้วทิพย์ มีอาชีพการทำเกษตรและอยากให้พื้นที่ที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยวเปลี่ยนให้มีความหลากหลาย และมีแนวคิดที่อยากทำเกษตรผสมผสาน และเมื่อกรมการพัฒนาชุมชนเปิดรับสมัครผู้สนใจที่จะเข้าร่วมโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ ”โคก หนอง นา โมเดล” และได้มีการปรึกษาร่วมกับ พัฒนาการอำเภอปากช่อง เพื่อวางแผนในการจัดสรรพื้นที่โดยใช้พื้นที่เข้าร่วมโครงการเป็นพื้นที่ต้นแบบจำนวน 15 ไร่ เป็นแปลงพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Community Lap Model for quality of life : CLM)

2. ลักษณะพื้นที่แปลงก่อนเข้าร่วมโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่“โคก หนอง นา โมเดล”

พื้นที่ของคุณพงษ์ศักดิ์ แก้วทิพย์ ก่อนเข้าร่วมโครงการ พัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ลักษณะเป็นที่ราบทำไร่เชิงเดี่ยวได้แก่มันสำปะหลัง ข้าวโพด และไม่มีที่กักเก็บน้ำ

3. การจัดสรรพื้นที่ในการทำโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”

ในการจัดสรรพื้นที่แปลงของคุณพงษ์ศักดิ์ แก้วทิพย์ ในการทำโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” นั้น ได้มีการปรึกษาร่วมกับเครือข่ายกสิกรรมธรรมชาติ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่องในการวางแผน ซึ่งการจัดสรรพื้นที่ของคุณพงษ์ศักดิ์แก้วทิพย์ได้นำที่ดินจำนวน 15 ไร่ ทำเป็นแปลงพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Community Lap Model for quality of life : CLM) โดยมีการจัดสรรที่ดินออกเป็น 3 ส่วนประกอบด้วยโคก หนอง และนา แต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

1. พื้นที่ โคก ลักษณะของพื้นที่มีการปลูกไม้ 5 ระดับ ตามหลักกสิกรรมธรรมชาติในพื้นที่มีการปลูกต้นสัก ต้นประดู่ ต้นมะฮอกกานี ต้นตะเคียนทอง ต้นพยุง ต้นมะค่าแต้ เป็นต้นซึ่งไม้เหล่านี้เป็นไม้เศรษฐกิจและเป็นไม้เนื้อแข็งสามารถนำมาใช้สอยได้หลายอย่าง นอกจากต้นไม้เหล่านี้แล้วยังมีอีกต้นไม้อีกมากมายที่สามารถนำมาบริโภคได้มีไม้ผลได้แก่ น้อยหน่า ลำไย เงาะ ทุเรียน มะม่วง อะโวคาโด ขนุน กระท้อน เป็นต้น เป็นไม้ผลที่หลากหลาย ออกทุกฤดู นอกจากนี้คุณพงษ์ศักดิ์ แก้วทิพย์ยังได้ปลูกกล้วย ปลูกพืชผักสวนครัวอีกมากมาย เลี้ยงไก่ไข่ ไว้บริโภคในครัวเรือนและขายสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน

2. พื้นที่หนองน้ำ ลักษณะพื้นที่ของคุณพงษ์ศักดิ์ แก้วทิพย์ได้มีการขุดสระเก็บน้ำและคลองไส้ไก่เพื่อนำน้ำไว้ใช้สอยในพื้นที่ในการทำการเกษตร แต่ในการขุดหนองในพื้นที่ของคุณพงษ์ศักดิ์ แก้วทิพย์ มีปัญหาและอุปสรรค คือในการขูดเจอหินมีขนาดใหญ่ มีค่อนข้างมากและไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ คุณพงษ์ศักดิ์ได้ดำเนิน กิจกรรมตามหลักกสิกรรมธรรมชาติเพื่อให้พื้นที่กักเก็บน้ำโดยการย้ำขี้การใช้ขี้วัว เศษวัสดุฟางลงไปย้ำในบ่อ เพื่อให้กักเก็บน้ำได้แต่ ณ ปัจจุบันก็ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้

3. พื้นที่นาแปลงของคุณพงษ์ศักดิ์ แก้วทิพย์ ปลูกข้าวด้วยข้าวเป็นพันธุ์ข้าวหอมมะละ 105 เนื่องจากลักษณะพื้นที่ ของคุณพงษ์ศักดิ์ แก้วทิพย์เป็นพื้นที่ไร่ไม่มีน้ำขัง บนคันนาทองคำปลูกไม้พุ่มปลูกไม้เลื้อยเช่น ฟักทอง มะเขือ ผักบุ้ง บวบ ต้นกระชาย ขมิ้น ฟ้าทะลายโจร พริก มันเทศและอีกหลายๆอย่าง

4. กิจกรรมที่ทำในแปลงโคกหนองนาโมเดล

1. มีกิจกรรมเอามื้อสามัคคี โดยแปลงคุณพงษ์ศักดิ์ แก้วทิพย์ เป็นแปลงพื้นที่ต้นแบบระดับตำบล CLM ในการทำกิจกรรมเอามื้อสามัคคีโดยเครือข่ายครัวเรือนโคก หนอง นา โมเดล ต้นแบบ HLM มาร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆเช่นการปลูกหญ้าแฝก การทำปุ๋ยหมัก การปลูกต้นไม้ การห่มฟาง

2. กิจกรรม ศูนย์ผู้นำจิตอาสาพัฒนาชุมชนตำบลหนองน้ำแดง โดยได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกับจิตอาสาพัฒนาพื้นที่โดยการปลูกไม้ยืนต้น อาทิ เช่น ไม้ประดู่ พยุง ไม้มะค่า ไม้สัก และปลูกหญ้าแฝก เพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน

3. เป็นศูนย์เรียนรู้ที่ให้คนในชุมชนหรือบุคคลที่สนใจเข้ามาเรียนรู้และร่วมทำกิจกรรมในฐานต่างๆที่มีในแปลง CLM

4. มีกิจกรรมของคนในครอบครัวร่วมกันปลูกข้าวและช่วยกันลงแขกเกี่ยวข้าวในแปลง

5. มีกิจกรรมระหว่างครอบครัวในการปลูกต้นไม้รบน้ำต้นไม้และการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่สีเขียว

6. มีการใช้พลังงานทดแทนด้วยการใช้พลังงานโซล่าเซลล์ในการ ดูดน้ำใต้ดินมาใช้เพื่อทำการเกษตรและเติมลงไปในแปลง เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นให้แก่ดิน

5. ประโยชน์จากการทำโคกหนองนาโมเดล

1. พื้นที่ได้มีการพัฒนาพื้นที่มีการปลูกต้นไม้ที่หลากหลาย เปลี่ยนจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว มาเป็นการทำเกษตรผสมผสาน

2. มีการนำผลผลิตไว้ใช้สอยในครัวเรือนสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร ลดรายจ่ายในครอบครัว ได้นำผลผลิตจากพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการนำไป แจกและ จำหน่าย ให้กับคนในชุมชนสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

6. ปัญหาในการทำโคกหนองนาโมเดล

พื้นที่ขุดหนอง/บ่อ มีหินขนาดใหญ่จำนวนมากไม่สามารถกักเก็บน้ำได้

7. แนวทางในการแก้ไขปัญหา

1 ปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยปลูกพืชระยะสั้น

2 การเลี้ยงสัตว์ เพิ่มเติม เช่นเลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงกบ

3 การเจาะบ่อบาดาลด้วยการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ดึงเอาน้ำใต้ดินมาใช้เพื่อทำการเกษตร

พื้นที่ก่อนเข้าร่วมโครงการ

ภาพดำเนินกิจกรรมในพื้นที่

จัดทำโดย สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง จ.นครราชสีมา

เป็นศูนย์เรียนรู้ให้แก่ผู้สนใจ

จัดทำโดย สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง จ.นครราชสีมา

ปัจจุบัน

จัดทำโดย สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง จ.นครราชสีมา